

บันทึก

เรื่อง การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้มีหนังสือที่ ๖๗๘/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๐๐ ความว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับรายงานจากผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรีว่า นายสุรพล ธีรบุญพันธ์ ได้ถูกศาลจังหวัดชลบุรีพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ๘ ปี ตามมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช ๒๔๘๒ ซึ่งขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างระยะเวลาของการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ดังนี้ นายสุรพล ธีรบุญพันธ์ จะมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคราวนี้ได้หรือไม่

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๑๘ (๔) บัญญัติไว้ว่า ผู้อยู่ในระหว่างถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติของผู้เลือกตั้ง ซึ่งมาตรา ๒๐ ได้บัญญัติให้บุคคลที่ขาดคุณสมบัติผู้เลือกตั้งตามมาตรา ๑๘ เป็นผู้ขาดคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย ซึ่งความหมายของมาตรานี้น่าจะรวมถึงบรรดาบุคคลซึ่งศาลได้พิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าการเลือกตั้งใด ๆ เพราะสิทธิเลือกตั้งนี้เป็นสิทธิทางการเมืองเมื่อถูกเพิกถอนสิทธิในการเป็นสมาชิกสภาจังหวัดก็ย่อมต้องถูกเพิกถอนสิทธิในการเลือกตั้งอื่น ๆ ด้วย

โดยที่เรื่องนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมาย กระทรวงมหาดไทยจึงได้ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวด้วย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่จะพิจารณามีดังนี้ บุคคลที่ถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช ๒๔๘๒ และยังอยู่ในระหว่างระยะเวลาของการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามความหมายของมาตรา ๑๘ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ หรือไม่

เมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๑๘ (๔) ที่บัญญัติว่า “ผู้อยู่ในระหว่างถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” เป็นผู้ขาดคุณสมบัติของผู้เลือกตั้งแล้ว จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติที่กล่าวข้างต้นนี้ไม่ได้ระบุไว้โดยเฉพาะว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายใด แต่ระบุไว้เป็นการทั่วๆ ไปว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนี้เป็นโทษอย่างหนึ่งที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

เกี่ยวกับการเลือกตั้งทุกฉบับ ด้วยเหตุนี้บุคคลใดที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นการถูกเพิกถอนเพราะกระทำผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามกฎหมายใด ก็ย่อมถือว่าเป็นผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ตามความหมายของมาตรา ๑๘ (๔) และเป็นผู้ขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามความหมายแห่งมาตรา ๒๐ (๑) ด้วย

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๐๐

(คำแปล)
ความเห็นแย้งของที่ปรึกษาในการร่างกฎหมาย

ข้าพเจ้าเห็นพ้องด้วยกรรมการร่างกฎหมาย (กองที่ ๕) ในประการต่อไปนี้

ก) ระบบการเลือกตั้งของไทยจะต้องมีกฎหมายเฉพาะขึ้นไว้สำหรับสภาแต่ละสภา (สภาผู้แทนราษฎร สภาจังหวัด สภาเทศบาล) ดังที่เห็นได้จากชื่อของพระราชบัญญัติแต่ละฉบับนั้นแล้ว

ข) พระราชบัญญัติ ๓ ฉบับนี้ แต่ละฉบับมีระบบที่คล้ายคลึงกันในเรื่องบุคคลถูกศาลพิพากษาลงโทษฐานทุจริตเกี่ยวกับผู้เลือกตั้ง คือ ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งชั่วระยะเวลาหนึ่ง และเป็นผลให้บุคคลนั้นถูกเพิกถอนสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งในระยเวลาดังกล่าวนั้นด้วย

แต่ทั้งนี้จะหมายความว่า เมื่อผู้หนึ่งผู้ใดถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง (ซึ่งเป็นผลให้ผู้นั้นถูกเพิกถอนสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งด้วย) ตามพระราชบัญญัติฉบับหนึ่งฉบับใดดังกล่าวแล้ว การถูกเพิกถอนสิทธิในกรณีเลือกตั้งอย่างหนึ่งจะส่งผลไปถึงก็ว่าเป็นการถูกเพิกถอนสิทธิเช่นเดียวกันนั้นในกรณีเลือกตั้งอย่างอื่นซึ่งผู้ถูกเพิกถอนสิทธิประสงค์จะสมัครเข้ารับเลือกตั้งในเวลาต่อมาด้วยหรือไม่

กรรมการร่างกฎหมาย (กองที่ ๕) เห็นว่า จะต้องส่งผลไปถึงเช่นนั้นด้วย แต่ข้าพเจ้ามีความเห็นแตกต่างในข้อนี้

โทษหรือการเพิกถอนสิทธิต่าง ๆ นั้น จะต้องนำมาใช้ให้ตรงกับเนื้อเรื่องที่บัญญัติไว้ในกฎหมายใดกฎหมายหนึ่งอย่างเคร่งครัด ไม่มีเหตุผลอย่างใดเลยที่จะนำเอาโทษหรือการเพิกถอนสิทธินั้นไปใช้กับกฎหมายอื่นที่มีเนื้อเรื่องเป็นอย่างอื่น เว้นแต่จะได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้กระทำเช่นนั้นได้ ในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช ๒๔๘๒ หาได้มีบทบัญญัติไว้เช่นนั้นไม่ เพราะฉะนั้นบทบัญญัติของพระราชบัญญัติที่กล่าวนี้จะต้องนำมาใช้ให้ตรงกับเนื้อเรื่องของพระราชบัญญัติ (สภาจังหวัด) การที่จะนำบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช ๒๔๘๒ ไปใช้กับกฎหมายอื่นนั้น เป็นการกระทำที่ปราศจากหลักเกณฑ์และปราศจากเหตุผล การเช่นว่านี้อาจกระทำได้อีกต่อเมื่อเรามีกฎหมายทั่วไป (เช่นกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติในการเลือกตั้งสมาชิกสภาทั้งมวลของไทย)วางโทษฐานทุจริตเกี่ยวกับผู้เลือกตั้งไว้เท่านั้น แต่เราไม่มีกฎหมายเช่นว่านี้ และความเห็นของข้าพเจ้าซึ่งแม้ว่าจะต้องกล่าวด้วยความเสียใจก็มีอยู่ว่า ในกรณีที่บุคคลใดถูกศาลพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ฯลฯ ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด จะนำเอาคำพิพากษานั้นมาใช้เป็นปฏิปักษ์แก่บุคคลนั้นเมื่อดำเนินการก้าวใหม่เข้าไปสู่การเลือกตั้งอันมิใช่เป็นเนื้อเรื่องของการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดหาได้ไม่